

Samtalsunderlag för ämneslärare och studiehandledare

Underlaget består av två delar. Den första är lämplig att arbeta med ensam som lärare eller studiehandledare och den andra är avsedd för lärare och studiehandledare för kollegialt lärande i grupp. Fokus för frågorna är samarbetet mellan studiehandledare och lärare.

Att arbeta med på egen hand

- Försäkra dig om att du som lärare/studiehandledare vet hur *ansvarsfördelningen* ser ut mellan skolhuvudman, rektor, lärare och studiehandledare för studiehandledningen på modersmål. Reflektera över hur du upplever att ansvarsfördelningen fungerar där du arbetar. Finns det områden som behöver förbättras? Hur?
- Hur upplever du att *samarbetet* mellan lärare och studiehandledare fungerar? Finns det något som behöver förbättras? Är det något du kan utveckla, eller är det frågor som behöver tas vidare, till exempel till en chef?
- Vad är dina erfarenheter av *kartläggningen* av nyanlända elevers tidigare kunskaper? Känner du till hur det går till? Finns det en bra rutin på din arbetsplats? Hur används resultaten av kartläggningen? På vilket sätt är de en del av planeringen av fortsatt undervisning inklusive studiehandledning för eleverna?
- För att utveckla din yrkesroll och samarbetet mellan lärare och studiehandledare: Ta reda på om det finns kontaktytor, exempelvis regelbundna möten mellan lärare och studiehandledare i din kommun eller region. Ta också reda på om det finns grupper, diskussionsforum eller andra *mötesplatser* på sociala medier.
- Ta reda på vad som finns skrivet om studiehandledning på modersmål: forskning, styrdokument och lokala policies. Känner du dig bekant med innehållet, till exempel studiehandledningens roll och funktion för nyanlända och flerspråkiga elevers lärande? Finns det områden du vill lära mer om? Fundera över hur ditt fortsatta lärande inom området kan ske.

Att arbeta med för kollegialt lärande i grupp

”Lärare och övrig skolpersonal bör [...] gemensamt planera och genomföra undervisningen.” (Skolverket 2016, s. 27).

- Hur fungerar *samarbetet* som helhet mellan lärare och studiehandledare? Berätta om samarbetsformer som ni tycker är bra och förklara varför de fungerar. Diskutera brister i samarbetet: Vad är orsaken till att det inte fungerar? Vad kan ni som lärare och studiehandledare göra för att förbättra samarbetsmöjligheterna, och vad är snarare en organisationsfråga på chefsnivå?

- Vilka *kommunikationsvägar* använder ni för att planera och utvärdera studiehandledningsinsatsen? Berätta för varandra om välfungerande kommunikationskanaler.
- Studiehandledare och lärare arbetar med samma elever och samma mål, men bidrar med olika *kompetenser*. Formulera hur du ser på din egen kompetens som studiehandledare respektive lärare. Diskutera hur dessa två typer av kompetens kan samverka för att stötta elevernas lärande.
- Hur fungerar den gemensamma *planeringen* av studiehandledningsinsatsen? Vad fungerar bra och vad behöver utvecklas? Diskutera exempelvis hur studiehandledare får del av lärarens planering, på vilka sätt ni träffas och hur ni väljer form och metod för studiehandledningen.
- Hur fungerar *genomförandet* av studiehandledningen? Brukar studiehandledningen oftast genomföras före, under eller efter lektionen? Diskutera varför ni väljer de olika formerna.
- Hur fungerar *utvärderingen* av studiehandledningen?
 - ▶ Redogör för hur elevens framsteg dokumenteras och på vilka sätt lärare och studiehandledare använder dokumentationen för att planera den fortsatta studiehandledningen.
 - ▶ Reflektera också över hur utvärderingar används eller skulle kunna användas för utvecklingsarbete, till exempel vem som får del av utvärderingarna, om de påverkar skolhuvudmannens sätt att organisera eller på annat sätt styra över studiehandledningen.
 - ▶ Diskutera också i vilken mån ni är nöjda med systemet för utvärdering och om ni ser områden som skulle behöva utvecklas.
- Hur går planering och genomförande av *kartläggningen* av nyanlända elevers tidigare kunskaper till? Berätta för varandra på vilket sätt ni som studiehandledare respektive lärare är delaktiga i planering och genomförande av kartläggningen. Skulle det behövas ändrade rutiner av något slag i samband med kartläggningen?
- Hur sker förmedlingen av resultaten från *kartläggningen* från lärare till studiehandledare? Behöver dessa rutiner förbättras på något sätt?
- *Kartläggningen av nyanlända elevers ämneskunskaper*, steg 3, bör genomföras av en ämneslärare tillsammans med en tolk eller en flerspråkig ämneslärare, så att eleven ska kunna använda sitt starkaste språk för att visa upp ämneskunskaper. I praktiken är det vanligt att studiehandledaren deltar.
 - ▶ Studiehandledare, beskriv dina erfarenheter av att delta i kartläggningssamtal. Vilka positiva effekter kan ditt deltagande få?
 - ▶ Ämneslärare, beskriv dina erfarenheter av att leda kartläggningssamtal. Hur ser du på din respektive studiehandledarens roll i kartläggningssamtalet?
- *Kartläggningen av elevens ämneskunskaper* ska ligga till grund för planeringen av den fortsatta undervisningen och studiehandledningen. Diskutera hur ni använder resultaten från kartläggningen. Hur kommer resultaten till lärare och studiehandledare? Upplever ni att det fungerar optimalt, eller finns det delar av genomförande eller rutiner som behöver utvecklas eller ändras?

- Diskutera om ni får tillräckliga och användbara kunskaper om elevens förkunskaper från *kartläggningen* steg 3. Om inte, vad saknar ni och vad beror det på?
- Förekommer det att ni inte genomför steg 3 av *kartläggningen*? Hur bedömer ni i så fall elevens kunskaper i ämnen? Diskutera om såväl studiehandledare som lärare tycker att ni har tillräcklig kännedom om elevens kunskapsnivå för att planera och genomföra undervisning respektive studiehandledning på modersmål.
- ”*Interkulturalitet* innebär [...] ett gränsöverskridande och en social interaktion [...]” (Lahdenperä 2017, s. 42). ”Interkulturalitet kan [...] betraktas som utgångspunkt och arbetssätt när det gäller att utveckla skolan utifrån mångfalden bland eleverna.” (Lahdenperä 2017, s. 43). På vilket sätt kan studiehandledning på modersmål bidra till interkulturalitet i elevens utbildning? Reflektera över i vilken grad studiehandledningen upplevs vara en del av skolan i stort, och därmed dess möjligheter att bidra med interkulturella perspektiv.
- Diskutera vilka faktorer som ligger bakom *framgångsrik studiehandledning på modersmål*. Lyft fram några exempel på studiehandledning som har lett till goda resultat i form av kunskapsutveckling hos eleven. Försök identifiera orsakerna bakom – har de att göra med studiehandledares och lärares kompetenser, deras metoder, samarbetet lärare och studiehandledare emellan, organisationen på skol- eller huvudmannanivå, samarbetet med eleven, eleven själv och så vidare? När ni har identifierat orsakerna, diskutera om och hur man skulle kunna systematisera de arbetssätt som resulterar i framgångsrik studiehandledning på modersmål.
- Hur vill ni *utveckla studiehandledningsinsatsen*? Diskutera vilka behov ni ser nu och vilka lösningar som är tänkbara. Fundera över vilka resurser ni skulle behöva för att genomföra förändringar samt vilka personer/yrkeskategorier som skulle behöva involveras.
- *Vad har ni lärt* om nyanlända och flerspråkiga elevers lärande och studiehandledningens roll för lärandet genom era erfarenheter av arbetet med nyanlända och flerspråkiga elever? Vilka kunskaper och färdigheter har ni utvecklat? Lyft fram konkreta exempel.
- Vad tar ni med från artikeln, eller något annat ni har läst, och från samtalet som kan vara till stöd i ert arbete? *Hur går ni vidare* för att fortsätta lära?

Referenser

Skolverket (2016). *Allmänna råd om utbildning för nyanlända elever*. Stockholm: Skolverket.

Lahdenperä, Pirjo (2017). Nyanlända som utmaning för utveckling av skolan som interkulturell lärmiljö. I: Sundgren, Eva & Lahdenperä, Pirjo (red.) *Nyanlända, interkulturalitet och flerspråkighet i klassrummet*, s. 29–48. Stockholm: Liber.